

Vlaanderen
verbeelding werkt

Discussieforum Carbon Farming

Inleiding

**Vlaamse
overheid**

6 november 2023

Discussieforum Carbon Farming - Inleiding

1

Wat is Carbon Farming?

- ▶ **‘carbon farming’**: een koolstofverwijderingsactiviteit met betrekking tot landbeheer op het land of aan de kust die resulteert in een toename van de koolstofopslag in levende biomassa, dood organisch materiaal en bodems door de vastlegging van koolstof te verbeteren en/of de uitstoot van koolstof in de atmosfeer te verminderen
→ Voorstel verordening betreffende EU-certificering van koolstofverwijderingen

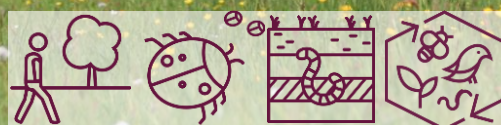
Bebossing en herbebossing

© Agentschap voor Natuur en Bos

Braaklegging of omvorming van braakland naar permanent grasland

© Departement Landbouw en Visserij

Herstel, hervernatting en bescherming van veen en wetlands

© Michel Van Buggenhout

Niet kerende bodembewerking, groenbedekkers, KLE's,...

© Departement Landbouw en Visserij

Agroforestry en andere vormen van gemengde landbouw

© Departement Landbouw en Visserij

Blue Carbon: kust-wetlands, (regeneratieve aquacultuur, mariene permacultuur)

© Kris Struyf

Voorgeschiedenis

Agentschap voor Natuur en Bos

Domestic Off-Setting via Natuurontwikkeling

- ▶ 2017 – Haalbaarheidsstudie DOP via natuurontwikkeling
- ▶ 2018 – Verdere verkenning o.v.v. DR
- ▶ 2019 – Vlaams Energie- en Klimaatprogramma
  - 3.1.1.6.3 Opzetten van een Vlaamse koolstofmarkt in het kader van het LULUCF beleid
- ▶ 2019/2023 - Meerdere vragen voor koolstofcompensatie
- ▶ 2020 – Opstart Innovatieproject

Off-setting: uitstoot van broeikasgasemissies van partij A compenseren door een emissiereductie of bijkomende opslag door partij B

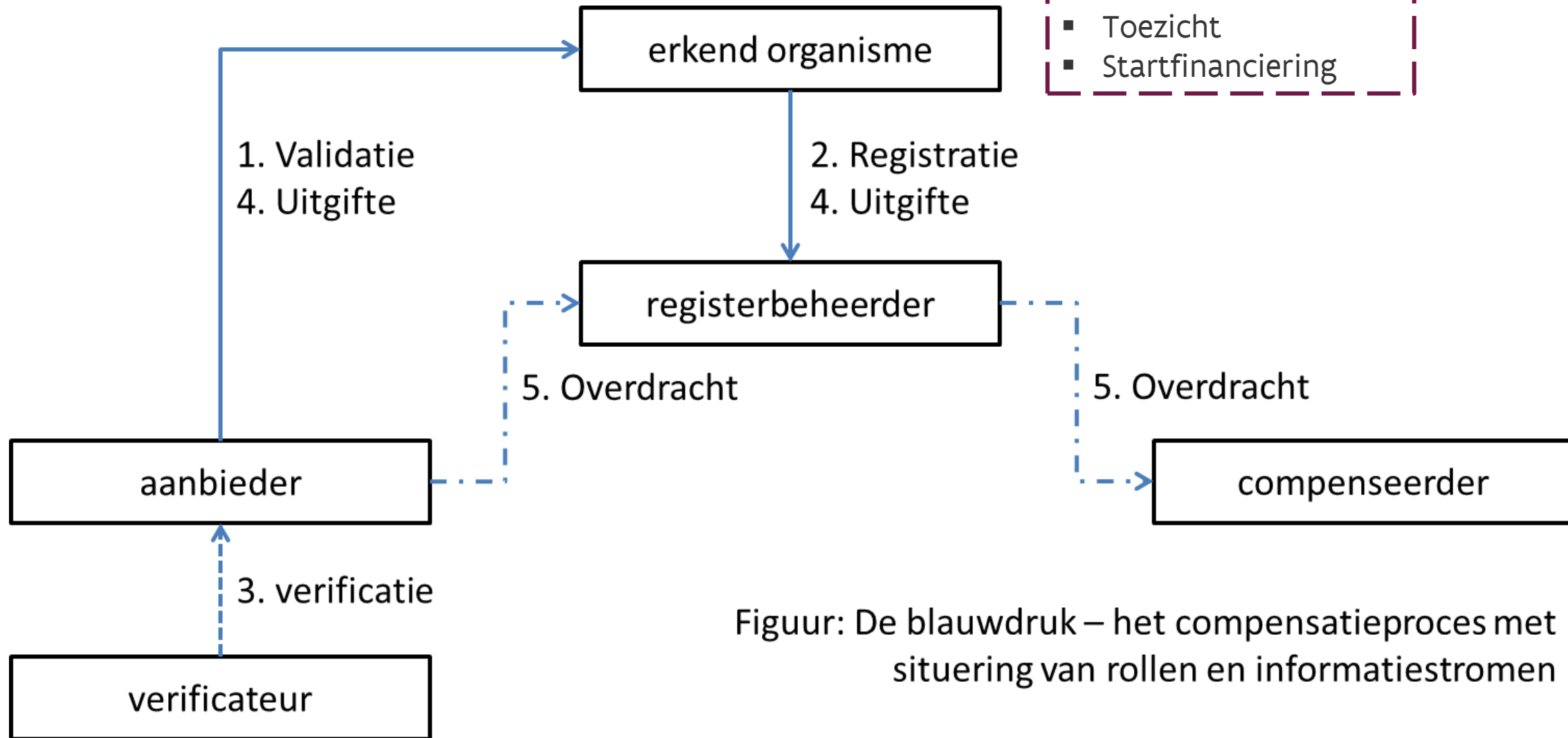
Domestic: in eigen land

2017 - Haalbaarheidsstudie DOP via natuurontwikkeling

- ▶ Op welke wijze kan een **systeem van Payment for Ecosystem Services** (PES) opgezet worden waarbij investeringen in ecosystemen gefinancierd kunnen worden vanuit klimaattoegpunt voor hun bijdrage op vlak van **koolstofsekwestratie**
- ▶ Belangrijkste onderdelen van de haalbaarheidsstudie
  - Marktverkenning
  - Studie van de bestaande internationale en nationale systemen
  - Analyse van mogelijke governance-opties
  - Uitwerken van een conceptueel voorstel

Figuur: De blauwdruk – het compensatieproces met situering van rollen en informatiestromen

Belangrijkste conclusies

- 1) Het is **mogelijk** om een dergelijk systeem op te zetten
- 2) Door de beperkte jaarlijks beschikbare ruimte voor bosuitbreiding en vernattingsprojecten zal het lang duren (ca. 15 jaar) vooraleer het systeem zelfbedruipend zal zijn
- 3) **Uitbreiding van het toepassingsgebied** naar niet-natuurontwikkelingsgerelateerde projecten kan deze termijn verkorten
→ landbouwsector

Algemene lacune: nood aan ontwikkeling van betrouwbare en pragmatische methodes voor voorafgaande **raming en monitoring** van de effectieve opslag of voorkomen uitstoot

gebaseerd op aannames uit 2016

2020/2021 Innovatieproject Domestic Off-Setting via natuurontwikkelingsprojecten

- ▶ Projecten: natuurontwikkelingsprojecten die
  - uitstoot van broeikasgassen beperken
  - opslag van CO2 versterken
- ▶ In eigen regie: **project en systeem in eigen handen**
  - Business case volgens logica van de MoorFutures© (Duitsland)
- ▶ In een latere fase inkantelbaar in een overkoepelend systeem van een Vlaamse koolstofmarkt

Geanalyseerde elementen voor business case

- ▶ De **voorwaarden** waaraan het systeem en de te financieren projecten moeten voldoen om geloofwaardig en betrouwbaar te zijn
- ▶ De **types** van projecten die in aanmerking kunnen komen (veenherstel, vernatting van minerale bodems en bebossing)
- ▶ De beschikbare en te ontwikkelen **ramings- en monitoringsmethodieken**
- ▶ De mogelijke **governance**-structuren met inbegrip van projectdocumentatie, -selectie, -validatie en -verificatie, de verkoop van certificaten met bijhorende verkoopvoorwaarden, de financiële stromen binnen het systeem en de aansturing ervan
- ▶ Een mogelijk pilootproject (met eerste raming en projectdocumentatie)
- ▶ Een aanzet tot marketingplan

In de nota worden verschillende knelpunten aangegeven waarvoor beleidskeuzes gemaakt dienen te worden.

Conclusies innovatieproject

- ▶ Op te zetten via Natuurinvest
  - Samenwerkingsovereenkomst financiële stromen, personeelsinzet
- ▶ **Natuurontwikkelingsproject is te financieren** via de verkoop van certificaten
  - ETS feb. '21 ca. 100 EUR/ton CO₂eq.
  - ETS sep. '23 ca. 84 EUR/ton CO₂eq.
- ▶ Beschikbare modellen raming / monitoring jaarlijkse opslag van koolstof
  - Raming minerale bodems en veenbodems nog te ontwikkelen
  - Monitoring beschikbaar, maar nog te formaliseren
- ▶ **Remmende factoren:** capaciteit huidige personeelskader + beschikbare ruimte, niet financieel
  - Additionaliteitsprobleem: bebossingsproject en de Blue Deal

Departement Landbouw en Visserij/ILVO

- ▶ Tal van vragen over carbon farming/koolstofopslag (verdienmodel, data,...)
- ▶ Verschillende initiatieven in de sector (bv. Interreg Carbon Farming, Koolstofboeren, C-FARMS, EJP SOILS, MARVIC...)
- ▶ 2021-2022 **LIFE CarbonCounts**
  - Roadmap voor het opschalen van Carbon Farming in Vlaanderen
(presentatie Ennio Facq)
  - Ontwikkelen geodataplatform om koolstofopslag op landbouwperceel te berekenen en simuleren (incl. houtige elementen)
- ▶ Mogelijkheden binnen **GLB**
  - Bv. Ecoregeling organische stof in bouwland

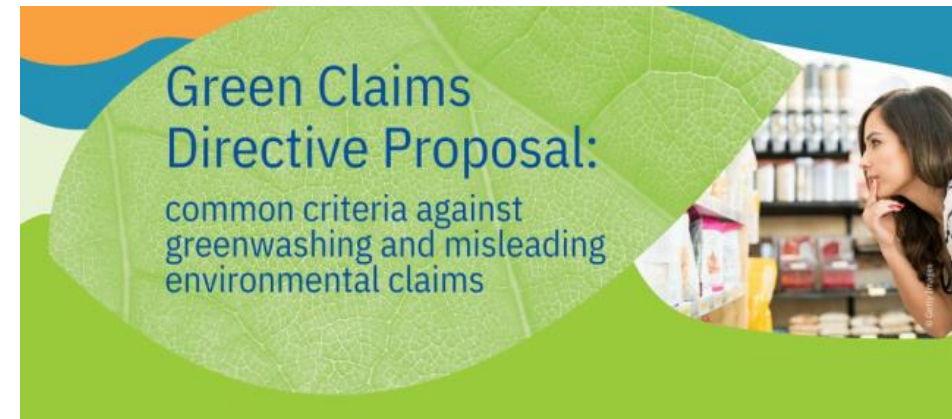

Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021 - 2030

- ▶ (actualisatie 2023)
- ▶ 2.3.3.3 Opvolgen Europese ontwikkelingen inzake certificering in functie van een Vlaamse koolstofmarkt

*Vlaanderen volgt de ontwikkelingen inzake de Europese Verordening voor de certificering van koolstofverwijderingen van nabij op. [...] Vlaanderen zet zich hierbij in voor een **robuust kader van vereisten inzake monitoring, rapportering en verificatie.** [...] Vlaanderen stelt dat er belangrijke verschillen zijn tussen de verschillende methodes van koolstofverwijdering, en dat de voorwaarden alsook de regels inzake monitoring, verificatie en rapportering bijgevolg aangepast moeten zijn aan de specifieke verwijderingsmethode. Eens goedgekeurd kan deze Europese certificeringsmethode ook worden gebruikt voor het opzetten van een **Vlaamse koolstofmarkt in het kader van het LULUCF-beleid.***

Europese kader krijgt vorm

Dus...

- ▶ Om een antwoord te bieden op de vele vragen uit projecten en initiatieven
- ▶ Om Vlaanderen klaar te stomen voor het Europese kader
- ▶ Om carbon farming alle kansen te geven

... willen we met jullie nadenken hoe we samen onze schouders onder Carbon Farming in Vlaanderen kunnen zetten.

Discussieforum Carbon Farming

Jeroen Panis, ANB, jeroen.panis@vlaanderen.be
Laura De Mets, Dept LV, laura.demets@lv.vlaanderen.be
Liselot Dult, Dept LV, liselot.dult@lv.vlaanderen.be

Programma - voormiddag

- 09u30 - 09u45 **Verwelkoming & introductie** (Jeroen Panis (ANB) en Laura De Mets (Dept. LV))
- 09u45 - 10u25 **Het Europese kader: de Carbon Removal Certification Regulation** (Sander Medart, VEKA) en de Green Claims Directive (Caro Coosemans, FOD VVVL)
- 10u25 - 10u50 **LIFE CarbonCounts: Een roadmap voor het opschalen van Carbon Farming in Vlaanderen** (Ennio Facq, ILVO)
- 10u50 - 11u15 Koffie
- 11u15 - 11u45 **Inspirerende Vlaamse voorbeelden** (Evelien Lambrecht (Inagro), Bert De Someviele (BOS+), Robin Verachtert (Natuurpunt), Johan Lambrechts (Farming For Climate), Colruyt (Steven Vanhemelryck))
- 11u45 - 12u30 **Panelgesprek** met Boerenbond (Hanne Leirs), BOS+ (Bert De Someviele), ELO (Marc Rosiers) en KU Leuven (Johan Eyckmans)